

Götz Eszter:

Arcok a fényben

A pince félhomályában csak a tekintetek világítanak. Két-két fekete dobozban, egymás felé fordítva, apák és fiúk, anyák és lányaik hordozzák hasonló vonásaikat. Döbbenetes hatású ikonosztáz fogadja a nézőt a Nessim Galériában.

Telek Balázs finoman komponált portréi, a sötét háttérből kiemelkedő arcok mindig párban jelennek meg, vagy egyetlen fotó felületén, vagy kettő egymás mellett, mint a középkori hordozható oltárok, a diptichonok. Fent, a földszinti teremben hosszú csíkokra szabdalva váltogatják egymást, mint az áttűnő fényreklámok sávjai – de mozdulatlanul, egymás arcán átkukucskálva. A két síkból eggyé vált felület kisimul, folyamatos képpé lesz, de ebből nem egyetlen arc, hanem a két személyiség és az őket összekötő szoros kapcsolat közös portréjává alakul. Telek Balázs a homeopátia módszerével él: hasonlót a hasonlóval kapcsol össze, itt nem a kontrasztok, hanem az egyezések tartják egyben a kompozíciót. A portré műfaja szükségképpen a magánnyal párosul, itt azonban a kettősségben feloldódik a magány, az ábrázolt személy kilép a polaritásból és kép formájában egybeolvad a másikkal, a pár-képpel. A részletgazdag fekete-fehér és mélykék árnyalatokkal dúsított színes fotók a plasztik képeslapok kacsintós madonnáiból az intimitás magasfokára emelik a többrétegű képet.

Lent a pincében Telek ugyanezt a kettős portrét egészen a középkori műfajokig viszi vissza. Ebbe a borongós, misztikus térbe kerültek a dobozokba zárt igazi diptichonok, két-két, hátulról megvilágított fotó az egymás felé fordított fekete doboz-keretekben. A dobozok becsukhatók, ilyenkor a tekintetek egymásba fordulnak, a fotók mögött világító fény elhalványul, az ikon fénylő szépsége kis időre meghal. De tartalma, a kép megőrződik, egy ideig nem roncsolják az idő és a külvilág ingerei. Giorgione vad tekintetű férfiarcai, Georges de La Tour mesteri fényábrázolásai jelennek meg a fotókon, valami archaikus teljesség, ami akkor is létezik, amikor a dobozok becsukva függnék a falon, hiszen a titok, a személyiség méltósága a dobozokban védve van.

Az arcoknak emelt oltároknak olyan feszültség koncentrálódik, ami a kortárs fotóművészetben egészen ritkán tapasztalható. Telek egy fekete csőben készíti a portrékat és egy műszaki kamera hátlapjára fotózza. De még a raszter józan rendje sem töri meg a felületek finom domborodását, amitől a figurák teljesen elveszítik mai karakterüket és sokkal inkább a reneszánsz táblaképek apostolaira emlékeztetnek. A fekete háttérben elenyészik minden, ami nem az arc, a tekintet, a nyak, a fej sajátja, és a fotókat átvilágító fényben a valós személyiségek mögül előhívódnak az időtlen típusok.

Götz Eszter: Arcok a fényben, www.kultura.hu, 2009. 11. 07.

Utolsó megnyitás: 2016.03.01.

<http://www.kultura.hu/kepzo/arcok-fenyben>